

# **LUYỆN TẬP VỀ CÁCH DÙNG BIỆN PHÁP TU TỪ ẨN DỤ**

(1 tiết)

## **I – MỤC TIÊU CẦN ĐẠT**

Giúp HS :

- Nắm được cách dùng biện pháp tu từ ẩn dụ.
- Biết vận dụng hiểu biết nói trên vào việc đọc - hiểu văn bản và làm văn.

## **II – NHỮNG ĐIỂM CẦN LUU Ý**

Như chúng ta đã biết, về mặt tu từ, ẩn dụ là biện pháp lâm thời chuyển nghĩa của từ theo cách gọi tên một sự vật bằng tên một sự vật khác có quan hệ tương đồng.

Điều mà bài *Luyện tập* này quan tâm là *cách dùng* biện pháp tu từ ẩn dụ : phải có sự phối hợp đồng bộ các ẩn dụ mới làm cho câu văn hoàn chỉnh về mặt tu từ. Thử đọc lại câu ca dao :

*Thuyền về có nhớ bến chặng,  
Bến thì một dạ khăng khăng đợi thuyền.*

Ở đây, *thuyền* – ẩn dụ chỉ người con trai, có sự phối hợp đồng bộ với *bến* – ẩn dụ chỉ người con gái. Nếu chỉ dùng một mình *thuyền* – ẩn dụ chỉ người con trai, mà không dùng ẩn dụ nào chỉ người con gái thì câu ca dao trở nên khập khiễng, mất hết ý tình và sức gợi cảm, sức hấp dẫn vốn có của nó. Chẳng hạn, không thể có : *Thuyền về có nhớ em chặng - Em thì một dạ khăng khăng đợi thuyền.*

### III – TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY HỌC

Đây là một bài luyện tập, GV hướng dẫn HS làm bài tập theo trình tự trong SGK.

#### *Bài tập 1*

Giúp HS nhận biết sự phối hợp đồng bộ các ẩn dụ với tư cách là một biện pháp tu từ trong một câu văn. Cân so sánh với trường hợp sử dụng không đồng bộ, từ đó làm nổi bật tác dụng của việc sử dụng đồng bộ các ẩn dụ trong những câu ở bài tập này.

*Câu thứ nhất có các ẩn dụ tắm, bể.*

*Câu thứ hai có các ẩn dụ sắt lửa, đúc.*

*Câu thứ ba* (phải xét trong ngữ cảnh của bài văn) có các ẩn dụ chiến đấu, chiến trường, thuỷ chiến, mặt trận.

*Câu thứ tư* (phải xét trong ngữ cảnh của bài văn) có các ẩn dụ người tình mong đợi, đánh thức, người gái đẹp nằm ngủ mơ màng.

*Câu thứ năm* có các ẩn dụ bừng, nắng, mặt trời, chói, vườn hoa lá, hương, tiếng chim.

*Bài tập 2* dẫn ra một số câu thường gặp trong bài viết của HS. Đây là những câu sử dụng không đồng bộ biện pháp tu từ ẩn dụ. Có thể viết lại những câu này theo hai cách : có dùng biện pháp tu từ ẩn dụ (tham khảo các câu ở Bài tập 1) và không dùng biện pháp tu từ ẩn dụ. Chẳng hạn, có thể viết lại câu thứ nhất như sau :

– *Lớp chúng ta đã đóng góp năm bông hoa tươi thắm vào vườn hoa thi đua học tốt của toàn trường.*

– *Lớp chúng ta đã có năm học sinh xuất sắc trong phong trào thi đua học tốt của toàn trường.*

### IV – TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Cù Đình Tú, *Phong cách học và đặc điểm tu từ tiếng Việt*, Sđd.
- Đinh Trọng Lạc (Chủ biên) – Nguyễn Thái Hoà, *Phong cách học tiếng Việt*, Sđd.
- Đỗ Hữu Châu, *Từ vựng ngữ nghĩa tiếng Việt*, NXB Giáo dục, 1981.